

CIENTÍFICS AMB HISTÒRIA DELS QUALS NINGÚ NO FA HISTÒRIES

En el número anterior de MÈTODE, Marfa José Carrau, en fer la ressenya de l'homenatge a Simón de Rojas Clemente al Jardí Botànic de la Universitat de València, recordava que uns altres botànics valencians havien "caigut en l'oblit". Hi esmentava, a tall d'exemple, Carlos Pau Español, el gran botànic de Sogorb, que va desenvolupar la seua tasca científica durant el darrer quart del segle XIX i el primer terç del segle XX.

L'oblit de la figura de Pau, cal aclarir-ho des del primer moment, afecta el seu coneixement popular, que no pas el científic. En efecte, els botànics i naturalistes coneixen la figura de Pau, entre altres raons, perquè el seu nom va associat a un bon grapat de noms de plantes, de les quals fou el descriptor; molts estudiosos de la flora ibèrica i marroquina, així, s'han vist obligats a consultar els articles, nombrosíssims, de Pau, i han establert contacte més o menys íntim amb el seu quefer. Per la seua banda, els historiadors de la ciència tampoc no han deixat d'estudiar la vida i l'obra d'aquest personatge, i malgrat no tenir encara una gran biografia de referència, trobem, però, bones aproximacions al seu treball i al seu curs vital; a més, Pau mai no falta en qualsevol exposició general de la història de la botànica —o, més en general, de la història natural— a l'Espanya contemporània. On l'oblit —reitere— sí que és gairebé absolut, és pel que fa al reconeixement popular. És difícil, fora dels volts de Sogorb —ciutat on té dedicat un jardí— que la gent sàpiga qui era Carlos Pau, que feia, quan i on visqué. I fora d'una breu referència al Museu de Ciències Naturals de València, i d'un espai amb el seu cartell al Jardí Botànic, cap esment en trobem als centres de recerca i, encara menys, als de pretesa divulgació. És clar que açò no es cap excepció si atenem la generalitat de casos d'intel·lectuals i

creadors valencians, i especialment de científics, que han excel·lit al llarg del temps.

Hi podríem afegir més reflexions al fil d'aquest cas. Molts ens preguntem quines raons han mogut a difondre quasi *ad nauseam* les aportacions d'un Cavanilles, personatge de primer nivell sens dubte, però no de més nivell que uns altres científics valencians pels quals a penes s'ha fet cap esforç a donar-los a conèixer en edicions populars i atractives de les seues obres, o en carrers i espais públics, o en homenatges populars; tractant-se quasi sempre, d'altra

banda, de figures, si no amplament, sí prou ben definides en els seus trets bàsics pels historiadors de la ciència. Hi resulta, així, una asimetria escandalosa, de comparar com d'avanzat es troba —malgrat que encara continue havent-hi moltes llacunes— el coneixement de la història de la ciència valenciana, amb la seua popularització. La percepció de la ciència com una realitat aliena a la vida quotidiana i a la història de les societats, sostinguda per versions enverinades de l'evolució del progrés científic; el provincialisme repulsiu del *que inventen ellos*, barrejat amb la divulgació científica servil, sotmesa a la glo-

rificació d'unes figures pretesament universals, presentades sempre fora dels seus contextos històrics, sense misèries personals i sense entrebancs socials; i aquest masoquisme ploràmiqes, al qual tan afecte ha estat cert sector intel·lectualoide al nostre país... tot plegat, ha acabat impedit que els valencians puguen conèixer, sense mitificacions ridícules, però també sense ridícules complexos, el que uns connaturals seus feren per entendre millor la natura de les coses.



JESÚS IGNASI CATALÀ GORGUES